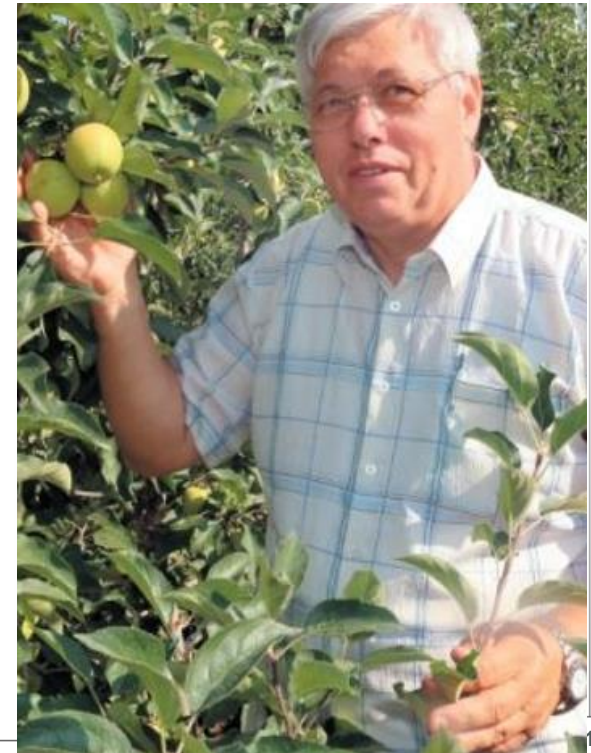

Rizikové faktory v ovocinárstve a radenie rizík

Ing. Jozef Artim, CSc.
ústredný riaditeľ SPPK

**PREDVIANOČNÉ OVOCINÁRSKE
DNI 2016**
8. – 9. decembra 2016

- 1. Rizikové faktory v ovocinárstve a rozdelenie rizík**
- 2. Riadenie rizík = nástroj stabilizácie príjmu**
- 3. Poistenie = stabilizácia produkčného príjmu**
- 4. Poistenie u susedov a u nás**
- 5. Riešenie stabilizácie produkčného príjmu**
- 6. Rizikový faktor - zmena klímy na Slovensku**
- 7. Záver**

Rizikové faktory v ovocinárstve a nástroje na riadenie rizík

Rozdelenie rizík (hľadisko vplyvu na príjem):

- 1) Cenové riziko**
- 2) Produkčné riziko**
- 3) Odrodové riziko**
- 4) Politické riziko**

Cenové riziko ovocinára

Popis

- výkyvy cien ovocia
- výkyvy/rast cien vstupov
- **Hlavné riziko - koncentrácia sily obchodných reťazcov, liberalizácia a globalizácia trhov**

Nástroje

- diverzif. odbytu a spôsobov produkcie
- pestovanie odrôd s dlhou dobou skladovania
- kombinácia skorých a neskorých odrôd
- rýchlennie, opozdenie zberu
- predaj cez VOD
- trhové informácie

Produkčné riziko ovocinára

Popis

- strata na úrode
- strata na kvalite (extrem. počasie, nevhodné počasie škodcovia, choroby)
- **Hlavné riziko – kvalita je rozhodujúcim faktorom ceny, t.j. zatriedenie do triedy kvality = cena/výnos**

Nástroje

- plošná diverzif. pestovania
- skladba kultúr a odrodová skladba
- profylaktická ochrana,
- ochrana proti mrazom, ľadovcu
- modelové prognózovanie počasia, chorôb, škodcov
- poistenie

Odrodové riziko ovocinára

Popis

- zminimalizovať riziko odbytu málo žiadaných druhov a odrôd ovocia
- **Hlavné riziko – rýchle zmeny zákazníkmi požadovaného druhu alebo odrody plodiny, pretože ovocný sad je dlhodobá a náročná investícia**

Nástroje

- pestovanie širšieho spektra druhov a odrôd ovocia (nie monokultúra)
- pozorné sledovanie vývoja na trhu
- využiť trhové poradenstvo
- marketing
- alternatívne trhy

Politické riziko

Popis

- zmeny politických rámcov – zmena legislatívy, alebo hlbšie politické zmeny napr. embargo
- **Hlavné riziko – sezónni zamestnanci, (podiel mzdových nákladov je v ovocinárstve vysoký) ich pracovný vzťah – minimálna mzda, mzdové odvody a pod = zvyšovanie nákladov**

Nástroje

- ovplyvňovanie legislatívy
- zlepšenie pracovných postupov, zvýšenie produktivity
- mechanizácia
- automatizácia a robotizácia

Riadenie rizík v poľnohospodárstve

**Riadenie rizík v
poľnohospodárstve**

=

nástroj stabilizácie príjmov

**Poistenie = stabilizácia
produkčného príjmu**

Poistenie produkčného príjmu v Českej republike

Garancia minimálnej výšky dotácií:

- **25** – 50 % špeciálne plodiny
- **25** – 50 % hospodárske zvieratá
- **10** – 20 % ostatné poľné plodiny

Fond nepoistiteľných rizík zatiaľ sucho a trvalé zrážky v období zberu **väzba poistiteľné a nepoistiteľné riziká** – z Fondu bude môcť čerpať náhrady len ten poľnohospodár, ktorý je „dobrým poľnohospodárom“ – to je ten, ktorý je komerčne poistený.

2015: Pripravené cca 300 mil. Kč

Poistenie produkčného príjmu v Maďarsku

Garancia minimálnej výšky dotácií:

- 30 - 65 % podľa typu poistenia plodín, zvierat, majetku

Poznámky:

- poistenie plodín, zvierat a majetku, musí byť u jedného poistovateľa = **DIVERZIFIKÁCIA**
- straty na výnosoch pre danú plodinu sa vypočítajú z priemerných 5-ročných výsledkov, pričom sa vylúči najlepší a najhorší rok a zostatkové 3 roky sa spriemerujú

Fond nepoistiteľných rizík:

- choroby, škodcovia
- do fondu prispieva štát a farmár rovnakým dielom
  - poľné plodiny – 3,30 €/ha
  - sady, vinice, zelenina, skleníky 10 €/ha
- odškodnenie len v prípade, ak je strata na úrode **vyššia ako 30%**

Ako je to u nás na Slovensku?

Programové vyhlásenie vlády na roky 2016 - 2020, časť Pôdohospodárska politika

„Vláda navrhne funkčný poisťovací systém za participovanie štátu, komerčných poisťovní, prvovýrobcov a ostatných hráčov na agrárnom trhu s cieľom zmierniť dopady škôd spôsobených volatilitou klimatických zmien (spodné vody, privalové vody a pod.), ktoré komerčné poisťovne nepoistujú.“

Začíname veľmi neskoro:

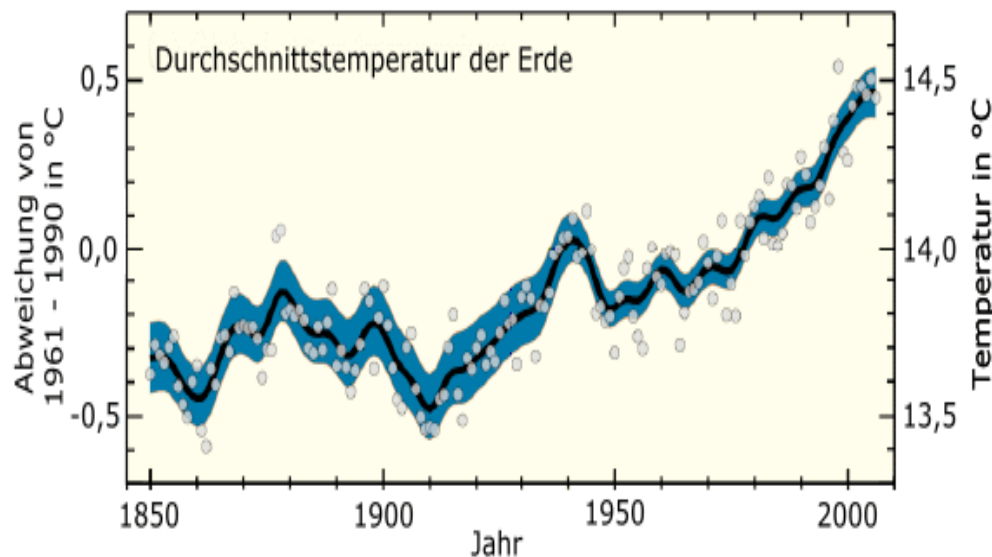
Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Výška refundácie v % poistného	8,5	50	47,6	0	7,8	0	0	0	0

Krok 1 - Poistiteľné riziká - refundácia časti ročného poistného zo strany štátu (MF nie je prístupný)

Krok 2 - Ťažko poistiteľné riziká - k základnému systému podpory poistného zo strany štátu je potrebné budovať **fond nepoistiteľných rizík**.

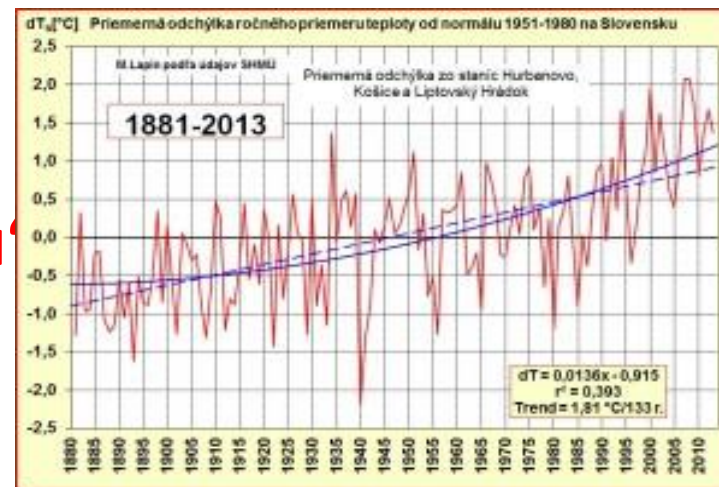
...využívania ad hoc štátnej pomoci pri katastrofických udalostiach je nesystémové, nespravodlivé, neisté, ... a drahé.

Riziko - zmena klímy na Slovensku

ÁNO „Zem ma horúčku“

ÁNO „Slovensko ma horúčku“

Príklad:

- ❑ Škody spôsobené ľadovcom/víchrinou na ovocí

Ovocie pod sieťou po víchrici

Hlavné oblasti dopadu klimatických zmien

Najviac ohrozené územia v SR

Oblasť	Geomorfologické celky	Riziko
1	Malé Karpaty, Biele Karpaty, Považský Inovec, Záhorská nížina, Podunajská nížina, Považské podolie, Podunajská pahorkatina, Pohronský Inovec	***
2	Lučensko-košická zníženina, Krupinská planina, Javorie, Matransko-Slanská oblasť a príahlé kotliny	**
3	Východoslovenská nížina, Vihorlatské vrchy	**

Riziko negatívneho vplyvu KZ
 0 – minimálne riziko, *mierne riziko **vysoké riziko ***veľmi vysoké riziko

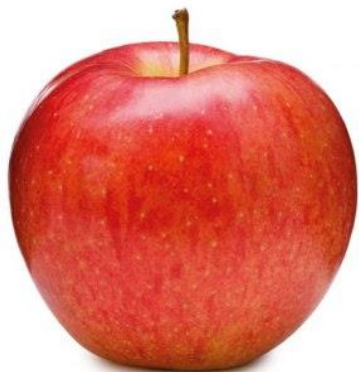
Miera rizika negatívneho vplyvu zmeny klímy na oblasť poľnohospodárstva odhadnutá pre vybrané geomorfologické celky

Zdroj: Záverečná správa projektu „Dôsledky klimatickej zmeny a možné adaptačné opatrenia v jednotlivých sektoroch“, EFRA, 2011, str. 73

Závery k vplyvu zmeny klímy na ovocinárov v SR

- ❑ Riziká v dôsledku klimatických zmien rastú a ekonomicky významne ovplyvňujú tak rastlinnú ako aj živočíšnu výrobu,
- ❑ **Eliminovanie rizík sa spája so značným nárastom nákladov**
- ❑ **V odvetví ovocinárstva je potrebné čeliť špecifickým rizikám a aj preto nemožno ponechať riadenie a zvládnutie rizík iba na ovocinárov/poľnohospodárov**

Ďakujem za Vašu pozornosť!

Kontakt:

Ing. Jozef Artim, CSc.

ústredný riaditeľ

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora

Záhradnícka 21, 811 07 Bratislava 1

tel.: +421 2 502 17 103

fax: +421 2 555 64 800

e-mail: artim@sppk.sk | www.sppk.sk